

fig, hvad paa ingen Maade endnu er bevist, at den danske Konges Statshøihed, den Statshøihed, hvormed han staaer i Spidsen for det danske Rige, ligger nogenformhelst Indskrænkning ved nogen ydre Forpligtelse. Er dette Tilfældet, saa er vistnok vor Grundlov i denne Retning bleven snevrere, end den var forudsat at være, da Grundloven blev antagen. Derimod er Landsbegrænsningen udvidet, og, hvis det Første er Tilfældet, at vi i een Retning ere komne til en snevrere Begrænsning — Noget, som jeg endnu ikke troer, som vi først nærmere skulle faae at vide —, medens vi i en anden Retning ere komne til en videre, saa fortjener det altid at tages under Overveielse, om der dog ikke er en Binding derved. Men, selv om vi skulde have den Overbeviisning, at der ingen Binding var derved, saa maa det dog bringes i Erindring og aldrig tabes af Sigte, at vi i Meget af det, vi have gjort, og maastee i langt Mere, end man ret agter paa, have været under Indflydelse af Omstændigheder, som vi idetmindste til den Tid ikke kunde overmande. Vor hele Forsatningsudvikling, Udviklingen af den Overgang, som er gjort fra 1660 indtil Dato, skriver sig ikke fra idag, ikke fra 1848. Jeg taler ikke om den Udvikling, som er skeet gennem Samfundet, den sagte og jævne Udvikling til et andet Standpunkt; jeg taler ikke om den Udvikling, som er kommen til os udenfra, hvor vi ere satte i Bevægelse ved de Kræfter, der drive Staterne frem i et vist Fællesskab, og ikke tillader den ene absolut, at staae tilbage for den anden, men jeg taler om den fra Statsstyreren bebudede og indtrædende Tilstand. Den er fra 1832. Dengang Stænderforsatningen blev indført med et Tilfagn om yderligere Udvikling, da blev den Sød faaet, som vi tildeels have høstet, og som vi yderligere skulle høste gennem denne Behandling. Vi skulle altsaa vel lægge Mærke til, hvorledes denne Sød blev faaet, og hvormeget vi allerede have rensset den, forandret den til det Bedre. Vor Stænderforsatning fra 1831 maa betragtes som en reactionair Bevægelse, som en Bevægelse, der var rettet mod den Lovgivning, der den Tid bestod som Grundlov i Danmark, mod Spiren i den Kongelige Grundlov fra 1660, som siden havde faaet sin

fulde Udtalelse og Bekræftelse. Hvorfor siger jeg, at den gjorde det? Fordi den kaldte i Live, hvad der netop var udslettet ved Kongeloven og ved den Bevægelse, der skeete i 1660; den kaldte atter Stænder til Live og søgte atter at dele et Folk, som under Genhedens Herredømme var blevet gjort til Et, i Glasser, i Interesselasser; den søgte at stille Befolkningsdelene imod hinanden, istedetfor at gjøre dem til en Heelhed. Den gik ogsaa en anden Vej, hvorved den viste sig at være under et Herredømme, som stod i Strid med det, der havde været Statens Lov og Statens Stræben. Den deelte nemlig en dansk Landsdeel i to Dele, hvilket ingen Grund havde hverken i Naturen eller i politisk Henseende, og den bragte — idetmindste stod det saaledes for Alle — dette umaadeligt store Offer, for at høve en Uting, og gav derved denne Uting en Betydning, der siden har hvilet paa os som en umaadelig Byrde. Jeg fastholder ingen Skygge paa det, som dengang er skeet, det er ingen Bebreidelse, jeg udtaler; thi jeg erkjender om det som om den hele Bevægelse, vi have gennemgaaet, at det har ligget i Nødvendigheden; jeg udtaler det, fordi jeg igjen kræver, at man anerkjender de Nødvendigheder, vi befinde os under, og hvad Betydning deres Magt har; jeg haaber, at man med Upartiskhed vil anerkjende dem og lade deres Magt faae sin rigtige Gyldighed. De ærede Herrer ville erindre, hvorledes Folket i Danmark i 1848 faae Frugten af den uheldige Vending, som Sagen i Tredverne havde taget. Kundgjørelsen af 28de Januar 1848 bærer det tydeligste Spor af de ulykkelige Magter, man saaledes havde kaldt tillive, og udviklede som Grundlag for Statstilværelsen en repræsentativ Forsatning, hvorved den danske Deel af Staten blev stillet lige med en Fordring fra tvende andre i Tal, i Magt den underordnede Landsdele, hvilket knyttede sig til Paastande om Uafhængighed af Statshelet, Paastande, som allerede vare fremførte saa tydeligt, at allerede det, der dengang var sagt, laa paa Grænsen af Oprør. Man gav en Styrke til den farlige Kræftskade, som allerede nagede paa det danske Riges inderste Hjerterod, og